

جناب آقای دکتر علیرضا عاشوری
رئیس محترم دانشگاه فردوسی مشهد

با اهدای سلام،

همانطور که مستحضرد خوشبختانه در سال‌های اخیر شاهد رشد چشمگیر تولیدات علمی در دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی کشور بودیم. بمنظور قرار گرفتن نتایج این پژوهش‌ها در خدمت تعالی و رفاه جامعه، لازم است سازوکارهای مناسب در راستای به‌کارگیری دستاوردهای پژوهشی و انتقال دانش و فناوری ایجاد شده به سطح جامعه و صنعت مد نظر قرار گیرد.

لذا پیرو ابلاغیه مقام محترم وزارت و مباحث مطرح شده در اجلاس رؤسای دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری و بعنوان یک راهکار مؤثر در این زمینه، ایجاد دفتر انتقال فناوری در آن دانشگاه پیشنهاد می‌گردد. در همین راستا مجموعه ضمیمه تحت عنوان "راهنمای تأسیس دفاتر انتقال فناوری" به پیوست تقدیم می‌گردد.

خواهشمند است گزارش اقدامات انجام شده آن دانشگاه در زمینه فوق شامل موارد دانش فنی (فناوری) منتقل شده و یا واگذاری امتیاز بهره‌برداری از اختراعات را جهت برخورداری از اعتبارات حمایتی تشویقی به این معاونت ارسال فرمائید.

با آرزوی توفیق الهی

علیرضا جهانگیریان

معاون فناوری

۱۷۲۰۷
۴۲۰

راهنمای تأسیس دفاتر انتقال فناوری در دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و فناوری

۱- مقدمه:

در سالهای اخیر با پیگیری سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه علمی، خوشبختانه شاهد رشد قابل توجه تولیدات علمی در کشور بوده‌ایم. ولی آنچه که می‌تواند این رشد را به توسعه پایدار کشور گره زده و موجب پویایی و اثربخشی مؤسسات علمی شود به‌کارگیری و تجاری‌سازی دستاوردهای علمی در جهت تعالی و رفاه جامعه است. بررسی و تحلیل چالشهای تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی و فناوری کشور نشان می‌دهد که مشکلات اصلی در این زمینه، عمدتاً به عدم تعریف درست پروژه‌های پژوهشی با هدف تجاری‌سازی و متناسب با نیازهای مشخص صنعت و جامعه، جهت‌گیری اندک پروژه‌های موجود برای پاسخگویی به نیازهای نهفته در بازار ملی یا بین‌المللی، کمبود احساس نیاز بخش تولید و خدمات به نوآوری، کمبود تجربه و توان تخصصی مورد نیاز برای تجاری‌سازی دستاوردها، مشخص نبودن نقش پژوهشگران در فرآیند تجاری‌سازی و کمبود انگیزه آنان برای حضور فعال در عرصه تجاری‌سازی مربوط می‌شوند.

البته در این میان وجود یک متولی مشخص و کارآمد در ارتباط با تجاری‌سازی دستاوردها و انتقال آن به بخش تولید و خدمات در داخل و خارج کشور نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

لذا، به‌منظور مقابله با چالش‌های ذکر شده و بالابردن قابلیت‌ها و تسهیل فرآیند تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی در دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و فناوری، این مجموعه به‌عنوان راهنمای تأسیس دفاتر انتقال فناوری ارائه می‌گردد.

۲- تعاریف:

مؤسسه: دانشگاه/ مرکز آموزش عالی، پژوهشگاه/ مرکز پژوهشی، پارک علم و فناوری و یا مرکز رشد واحدهای فناور دارای مجوز از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دفتر انتقال فناوری (Transfer Office Technology): نهادی است که در جهت حفظ و حمایت از دارایی‌های فکری و فناوری‌های ایجادشده و یا توسعه‌یافته در یک مؤسسه و ایجاد زمینه انتقال آن به خارج از مؤسسه فعالیت کرده و به این ترتیب دانشجو، محقق، مؤسسه و جامعه از منافع حاصله از این تعامل منتفع می‌گردند.

۳- هدف:

ارتقاء سطح مشارکت مؤسسه در تولید و انتشار فناوری و نوآوری از طریق ساماندهی و هدایت فعالیتهای مرتبط با به‌کارگیری و تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای مؤسسه و ایجاد زمینه بهره‌برداری از این دستاوردها در داخل و خارج کشور.

۴- شرح وظایف دفاتر انتقال فناوری:

الف: تشویق پژوهشگران مؤسسه به افشاء دستاوردهای پژوهشی و فناوری جهت بهره‌برداری تجاری از آن به نفع خود و مؤسسه

ب: هماهنگ سازی و هدفمند سازی پروژه های تحقیقاتی مؤسسه در جهت تجاری سازی هرچه بیشتر آنها از طریق ارائه مشاوره به پژوهشگران در مراحل تصویب و اجرای طرحهای تحقیقاتی با هدف افزایش امکان بهره‌برداری از نتایج آنها

ج: بررسی و اعلام نظر در خصوص قابلیت تجاری شدن نتایج تحقیقات و ارائه مشاوره در مورد حفاظت از دارایی‌های فکری و انتشار نتایج تحقیقات

د: انجام اقدامات لازم برای ثبت و حفاظت از دارایی‌های فکری حاصل از فعالیت‌های تحقیقاتی

ه: برنامه ریزی برای تدوین و مستند سازی دانش، فناوری‌ها و مهارت‌های موجود در مؤسسه

و: ارائه آموزش، مشاوره و حمایت در زمینه مدیریت دانش و حفاظت از دارایی‌های فکری، تدوین دانش فنی و مستندسازی فناوری

ز: ارزش‌گذاری دستاوردهای پژوهشی و فناوری جهت انتقال به متقاضیان و ارائه مشاوره های لازم در این خصوص

ح: کمک به تنظیم قراردادهای انتقال فناوری

ط: ارائه خدمات مشاوره‌ای مختلف اعم از بازاریابی، مالی و حقوقی به منظور انتقال و تجاری‌سازی فناوری

ی: تشکیل پایگاه اطلاعاتی برای ارائه قابلیت‌ها و دانش فنی بدست آمده در مؤسسه و شناسایی نیازهای جامعه به منظور

جهت‌دهی به فعالیت‌های پژوهشی و توسعه فناوری آتی مؤسسه

ک: تلاش جهت تأمین منابع مالی و جذب سرمایه‌گذاران برای خرید دانش فنی و دستاوردهای مؤسسه

ل: اطلاع‌رسانی، فرهنگ‌سازی و برگزاری نمایشگاه و فن بازار به منظور ایجاد زمینه تبادل دانش فنی

۵- ساختار سازمانی پیشنهادی دفاتر انتقال فناوری

• واحد حمایت از دارایی‌های فکری، امور حقوقی و قراردادهای

• واحد بازاریابی و ارتباط با صنعت

• واحد ارزش‌گذاری و امور امتیاز فناوری

• واحد فناوری اطلاعات

واحدهای فوق با توجه به حجم فعالیتها می‌توانند ادغام شده و یا گسترش یابند.

۶- ضوابط و معیارهای تأسیس دفاتر انتقال فناوری دانشگاهی

شرط اصلی برای توجیه ایجاد یک دفتر انتقال فناوری، وجود حجم قابل قبولی از قابلیت‌ها، دستاوردهای پژوهشی و فناوری

در مؤسسه و همچنین وجود تقاضا و نیاز از جانب کارآفرینان و بخش‌های تولیدی و خدماتی برای این به‌کارگیری این

دستاوردها می‌باشد. علاوه بر این، برای تأسیس یک دفتر انتقال فناوری رعایت نکات و ضوابط ذیل تعیین‌کننده است.

• فضای اداری متناسب با حجم فعالیت‌ها

• زیرساخت‌های لازم مانند: لوازم دفتری و اداری، پایگاه اینترنتی و دسترسی به بانک‌های اطلاعاتی تخصصی اختراعات

• رییس دفتر ضمن دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا دکترا در رشته‌های فنی و مهندسی و یا رشته‌های

مرتبط باید حداقل ۳ سال سابقه و تجربه فعالیت در حوزه تولیدی و صنعتی را داشته باشد.

• کلیه افراد شاغل در پست‌های تخصصی دفتر باید حداقل در یکی از حوزه‌های مالکیت فکری، مدیریت فناوری،

بازاریابی، امور حقوقی و قراردادهای و ارزیابی فنی و مهندسی تخصص لازم را دارا بوده و دوره‌های آموزشی ویژه‌ای در

این خصوص دیده باشند.

• برنامه آموزش‌های هدفمند و مداوم برای افزایش توانمندی‌های افراد جذب شده در دفتر تهیه شده باشد.

• گروهی از مشاوران مجرب در اختیار دفتر باشند.

۷- ملاحظات لازم پیش از ایجاد دفاتر انتقال فناوری در مؤسسات:

- اقدام و با هماهنگ‌سازی واحدهای مشابه از قبیل دفاتر ارتباط با صنعت و مالکیت فکری، در جهت ایجاد دفتر انتقال فناوری ذیل معاونت فناوری (با معاونت پژوهشی و فناوری) مؤسسه
- برنامه ریزی جهت پیاده‌سازی خدمشی و ضوابط حقوق مالکیت فکری مصوب هیأت امناء مؤسسه
- ارائه اقدامات اولویت‌دار و برنامه کوتاه‌مدت دفتر انتقال فناوری با توجه به قابلیت‌های مؤسسه

۸- نحوه استفاده از خدمات مؤسسات غیردولتی در حوزه تجاری‌سازی و انتقال فناوری:

از آنجا که دفاتر انتقال فناوری مستقر در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و فناوری به دلیل تنوع فناوری‌ها و نیز پیچیدگی مباحث حقوقی و بازاریابی، ممکن است توانایی ارائه انواع خدمات مورد نیاز در حوزه‌های مختلف تخصصی در زمینه‌های گوناگون را نداشته باشند، می‌توان با رعایت ضوابطی، از ظرفیت‌های بخش خصوصی در این زمینه بهره‌مند شد. از این‌رو توصیه می‌شود دانشگاه‌ها و مراکز پژوهش و فناوری از مؤسسات یا شرکت‌هایی که واجد شرایط زیر باشند خدمات لازم را در حوزه تجاری‌سازی فناوری دریافت نمایند:

- الف- مؤسسه یا شرکت در داخل کشور به‌نیت‌رسیده و ارائه خدمات در حوزه مالکیت فکری و تجاری‌سازی و انتقال فناوری در زمره وظایف و فعالیت‌های اصلی آن قرار داشته باشد.
- ب- حداقل یک متخصص در امور حقوق مالکیت فکری و یک متخصص در مدیریت فناوری یا مدیریت صنعتی جزء اعضای هیأت مدیره شرکت (مؤسسه) باشند.
- ج- کارکنان شرکت (مؤسسه) دارای تخصص‌های مرتبط با مالکیت فکری، بازاریابی و فنی و مهندسی باشند.
- د- شرکت (مؤسسه) دارای حداقل یک سال سابقه فعالیت در زمینه ارائه خدمات تخصصی در حوزه مالکیت فکری و با مدیریت فناوری باشند.

معاونت فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز نسبت به دریافت اطلاعات شرکت‌های واجد شرایط اقدام و در صورت تأیید مشخصات آنها را به اطلاع دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و فناوری کشور خواهد رسانید.

مؤسسات وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در صورت رعایت ضوابط فوق‌الذکر، در برخورداری از حمایت‌های مالی در قالب اعتبارات متمرکز وزارت اولویت خواهند داشت.